

Eesti Rahvakultuuri Keskus

**Toetusmeetme
„Maakondlike ja maakondade üleste laulu- ja tantsupidude toetamine“
2024. aasta kokkuvõte**

Viljandi 2025

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1 KOMISJON JA KOMISJONI KOOSOLEKUD.....	3
2 TAOTLUSVOORUD JA TOETUSMEETME EELARVE	4
3 TOETUSE SAAJAD TAOTLEVA ORGANISATSIOONI ÕIGUSLIKU VORMI JÄRGI	4
4 PIDUDE TOIMUMISE PIIRKONNAD JA KOHAD.....	5
5 OSALENUD KOLLEKTIIVID JA NENDE LIIKMED.....	7
6 KÜLASTAJATE ARV JA SELLE ARVUTAMISE METOODIKA	9
7 MEEDIAKAJASTUSED.....	10
8 LIGIPÄÄSETAVUSE JA KESKKONNASÄÄSTLIKKUSE TAGAMINE	12
9 MUUD TÄHELEPANEKUD	15
KOKKUVÕTTEKS	17

SISSEJUHATUS

Maakondlike ning maakondade üleste laulu- ja tantsupidude toetuse andmise eesmärk on väärtustada UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja kantud laulu- ja tantsupeoliikumise jätkusuutlikkust maakondlike või maakondade üleste laulu- ja tantsupidude (edaspidi pidude) võimestamise kaudu laulu- ja tantsupeo vahelisel perioodil pidude toimumist. Toetusmeede rakendus 2024. aastal.

Toetus on mõeldud tegevustele, mis kannavad üleriigilise peoga samu väärtusi ja lähtuvad sarnastest väljakujunenud traditsioonidest. Loodetakse, et toetus aitab kujundada maakondade laulu- ja tantsupeod omanäolisemateks ja loominguliselt huvitavamateks.

Oodatava mõjuna kasvab koori-, orkestri-, rahvatantsu- ja rahvamuusikakollektiivi motiveeritus tegutseda järjepidevalt ning hoida üleriigilise peo traditsiooni elavana, luues võimalusi loomingulisteks väljunditeks üleriigiliste pidude vahelisel perioodil.

Maakondlike ning maakondade üleste laulu- ja tantsupidude toetusmeetme eelarve moodustub Kultuuriministeeriumi eraldisest.

1 KOMISJON JA KOMISJONI KOOSOLEKUD

Komisjoni koosseis on kinnitatud Eesti Rahvakultuuri Keskuse 23.11.2023 käskkirjaga nr 58, mille punkti nr 3 kohaselt on komisjoni ülesanneteks toetuse saamiseks esitatud taotluste läbivaatamine ning Eesti Rahvakultuuri Keskuse direktorile toetuse jaotamise ettepanekute tegemine.

Komisjoni esimees on Eeva Kumberg (Eesti Rahvakultuuri Keskus). Komisjoni liikmed on Riin Kivinurm (Eesti Rahvakultuuri Keskus), Helle-Mare Kõmmus (Eesti Rahvakultuuri Keskus), Eino Pedanik (Kultuuriministeerium), Kaie Tanner (Eesti Kooriühing), Margus Toomla (Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus), Anne Uttendorf (Eesti Rahvakultuuri Keskus), Karel Johannes Vähi (Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts).

Komisjon hindab taotlusi kultuuriministri 23.10.2023 määruse nr 23 „Maakondlike ja maakondade ülese laulu- ja tantsupidude tingimused ja kord“ (edaspidi määrus) §-des 3, 4 ja 5 toodud nõuete kohaselt ja lähtus Eesti Rahvakultuuri Keskuse direktori 27.11.2023 käskkirjaga nr 60 kinnitatud taotlusvooru „Maakondlike ja maakondade üleste laulu- ja tantsupidude toetamine“ hindamismetoodikast.

Komisjoni töös juhendatakse toetusmeetme määruse § 11 lõikes 2 taotluste hindamise alljärgnevatest põhimõtetest:

- 1) projekti mõju eesmärgi ja tulemuse saavutamisele, projekti vajalikkus ja põhjendatus – 30% maksimaalsest koondhindest;
- 2) taotleja võimekus projekti ellu viia – 25% maksimaalsest koondhindest;
- 3) projekti tegevusi kajastavad teavitustegevused, keskkonnanõuete järgimine, ligipääsetavuse tagamine – 15% maksimaalsest koondhindest;
- 4) planeeritud kulutuste põhjendatus, kulutõhusus, selgus ja vastavus taotlusvooru eesmärkidele – 30% maksimaalsest koondhindest.

Komisjon arutles laekunud taotlustes kirjeldatud sündmuste olulist panust UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja kantud laulu- ja tantsupeoliikumise protsessi jätkusuutlikkuse ja populariseerimise suurendamiseks, et kasvaks koori-, orkestri-, rahvatantsu- ja rahvamuusikakollektiivi motiveeritus tegutseda järjepidevalt ning hoida üleriigilise peo traditsiooni elavana.

Hindamiskomisjoni liikmed märkisid, et võimalikult paljude esitatud taotluste osaline rahuldamine aitab tulemuslikumalt kaasa meetme eesmärgi saavutamiseks ning toetab valdkonda arengut laiemalt.

2 TAOTLUSVOORUD JA TOETUSMEETME EELARVE

2024. aastal toimuvate pidude korraldamiseks esitatud projektidele toetuse taotlemiseks toimus üks taotlusvoor vahemikul 20.11.-20.12.2023. Maakondlike ning maakondade üleste laulu- ja tantsupidude toetusmeetme eelarve 2024. aastaks oli 266 912 eurot.

2024. a taotlusvooru laekus tähtaegselt 27 taotlust, kogusummas 740 364.27 eurot. Vormilise kontrolli käigus võeti üks taotlus taotleja poolt tagasi. Komisjonile hindamiseks edastati 26 taotlust.

Tabel 1. Esitatud, rahastatud, mitterahastatud ja tagasi võetud taotlused

	Esitatud taotlused	Rahastatud taotlused	Mitterahastatud taotlused	Tagasi võetud taotlused
Taotlused (tk)	27	24	2	1
Summa (eur)	740 364.27	266 912.00	33 584.00	21 010.00

2024. aastal said toetuse 24 taotlust, mis moodustab 92 % hindamisel olnud taotlustest. 2024. aasta jooksul väljamakstud toetus moodustab taotletust 36 %.

Lähtudes määruse § 11 lõikest 2 ja hindamisjuhendist ning arvestades taotluse koondhinnanguna saadud punktisummat, tegi komisjon kõigile toetuse saanutele ettepaneku rahuldada taotlus osaliselt.

3 TOETUSE SAAJAD TAOTLEVA ORGANISATSIOONI ÕIGUSLIKU VORMI JÄRGI

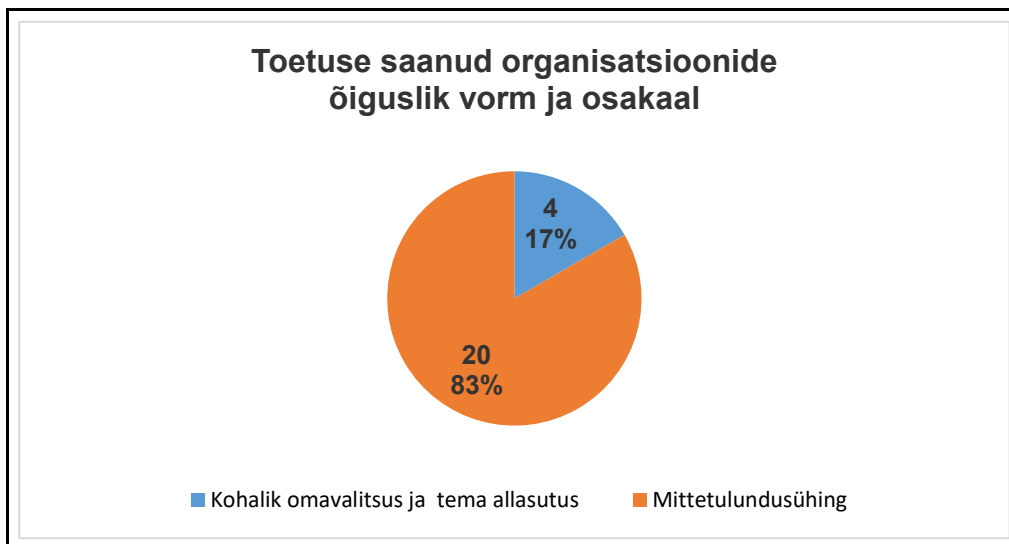
Käesolevast toetusmeetmest toetuse taotleja võib olla Eestis registreeritud juriidiline isik või kohaliku omavalitsuse üksus.

Toetuse saajate sihtgrupid:

- kohalikud omavalitsused ja nende allasutused;
- Eestis registreeritud äri- ja mittetulundusühingud;
- äriregistrisse kantud füüsilisest isikust ettevõtjad.

Tabel 2. Toetuse saanud organisatsioonide jagunemine õigusliku vormi järgi

	Organisatsioonide arv
Mittetulundusühingud	20
Kohalikud omavalitsused ja nende allasutused	4
Äriühingud	0
Füüsilisest isikust ettevõtjad	0
KOKKU	24

Joonis 1. Toetuse saanud organisatsioonide õiguslik vorm ja osakaal

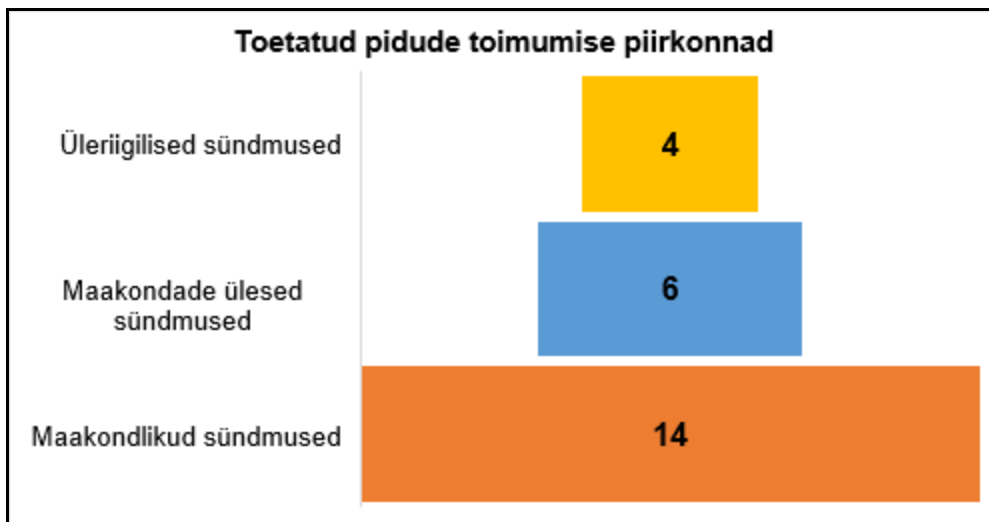
2024. aasta taotlusvoorst toetuse saanud taotlejatest on 20 toetuse saajat mittetulundusühingud, mis moodustab 83 % toetuse saanute hulgast. Neli toetuse saajat on kohalikud omavalitsused ja nende allasutused, nad moodustab 16 % toetuse saanute hulgast. Äriühinguid ega füüsilisest isikust ettevõtjaid toetuse saajate organisatsioonide hulgas pole.

Mittetulundusühingud on saanud kõige enam toetusi.

4 PIDUDE TOIMUMISE PIIRKONNAD JA KOHAD

Toetatud peod on kokku võetud pidude toimumise piirkondade alusel järgmiselt:

- üleriigilised peod,
- maakondade ülesed peod,
- maakondlikud peod.

Joonis 2. Toetatud pidude toimumise piirkonnad

Tabel 3 Toetatud pidude läbiviijad, peod, nende toimumise piirkonnad ja kohad

Üleriigilised peod			
Nr	Toetuse saaja	Pidu	Toimumiskoht
1.	Eesti Segakooride Liit	Eesti segakooride vabariiklik laulupäev Haapsalus	Haapsalu piiskopilinnus, lossihoov
2.	Eesti Meestelaulu Selts	Eesti Meestelaulu Seltsi 35. aastapäeva kontsert ja meeste laulupäev „Kõik on alles ees“	Rakvere Vallimägi
3.	EELK Kirikupäeva ja Lauupeo Sihtasutus	Vaimulik laulupidu 2024	Viljandi laululava, Viljandi Pärimusmuusika Ait, kirikud
4.	Eesti Kooriühing	Mudilaskooride laulupäev ja festival MudiFest 2024.	Türi Kultuurikeskus
Maakondade ülesed peod			
Nr	Toetuse saaja	Pidu	Toimumiskoht
1.	Tartu Sündmuste Korralduskeskus	Tartu 2024 laulupidu „Õnn ja rõõm“	Tartu lauluväljak
2.	Võro Selts VKKF	VI Uma Pido	Põlva Intsikurmu laululava
3.	Mittetulundusühing Meie Stuudio	V Kagu-Eesti tantsupidu „Minu südames“	Põlva Intsikurmu laululava
4.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit	Lõuna-Eesti memme-taadi pidu	Viljandi lauluväljak
5.	Eestirootslaste Kultuuriomavalitsuse Sihtasutus	Eestirootslaste V laulu- ja tantsupidu „Lähemalt ja kaugemalt“	Haapsalu piiskopilinnus
6.	Võru Sümfooniilise Muusika Ühing	Võrumaa puhkpillimuusika pidustused 2024	Võru kultuurikeskuse Kannel, Võru muusikakool
Maakondlikud peod			
r	Toetuse saaja	Pidu	Toimumiskoht
1.	Harjumaa Omavalitsuste Liit	Harjumaa laulu- ja tantsupidu	Keila Kooli staadion ja Keila lauluväljak
2.	Tartumaa Rahvatantsujuhtide Liit	Tartu tantsupidu „Juurte juures“	Tartu Lumepark
3.	Türi Vallavalitsus	Järvamaa laulu- ja tantsupidu „Kiige käib meil kõrg'elle“	Türi kooli park
4.	Tõrva Vallavalitsus	Valgamaa laulu- ja tantsupidu	Tõrva Veemõnula ja Tõrva Gümnaasiumi õueala
5.	Raplamaa Omavalitsuste Liit	Raplamaa laulu- ja tantsupidu „Rõõm elust endast“	Raplas Tammemäel
6.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit	Viljandimaa tantsupidu „See rõõm on elust endast“	Viljandi lauluväljaku tantsuplats
7.	Viljandimaa Omavalitsuste Liit	Viljandimaa laulupidu „Puhas kuld“	Viljandi lauluväljak
8.	Mittetulundusühing Saaremaa Rahvakultuuriselts	Saare maakonna 48. tantsupidu „Oma saar“	Kuresaare lossihoov
9.	Ida-Virumaa Rahvatantsujuhtide Selts Viru	Ida-Virumaa rahvatantsupidu „Ei ole üksi ükski maa“	Jõhvi Heino Lipu nimeline staadion
10.	Sadala Külade Selts	Jõgeva maakonnas toimunud etendus „Et olla ...-“	Sadala kõlakoja plats ja lipuväljak
11.	MTÜ Jõgevamaa Kultuurikoda	Jõgevamaa laulupidu „Täherahvas“	Palamuse muuseumi õueala
12.	Sihtasutus Võrumaa	Paganlik PärimusÖÖ	Võru Kubija laululava

	Arenduskeskus	24. august 2024	
13.	Pärnumaa Rahvakultuuri Keskseks	Pärnu maakonna mudilaste laulu- ja tantsupidu „Lood ja laulud vanavanemate lapsepõlvest“	Pärnu Vallikäär
14.	Märjamaa Vallavalitsus	Raplamaa 36. memme-taadi suvepidu	Märjamaa lauluväljak

2024. aasta taotlusvoorst toetuse saanud taotlejatest korraldas üleriigilise peo neli toetuse saajat ehk 16 % toetuse saanutest, kuus toetuse saajat ehk 25 % toetuse saanutest korraldas maakondade ülese peo, 14 toetuse saajat ehk 58 % toetuse saanutest korraldas maakondlikku peo.

Toetuse saanud sündmused toimusid kõigis maakondades, välja arvatud Hiiu maakond. Viljandi maakonnas toimus neli sündmust: neist kaks olid maakondlikud, üks maakondade ülene ja üks üleriigiline sündmus. Võru maakonnas toimus kolm sündmust: kaks maakondade ülest ja üks maakondlik sündmus. Tartu maakonnas toimus kaks sündmust, neist üks oli maakondlik, teine maakondade ülene. Järva maakonnas toimus samuti kaks sündmust: üks maakondlik ning üks üleriigiline pidu. Ka Lääne maakonnas toimus üks üleriigiline ja üks maakondade ülest pidu. Nii Jõgeva kui ka Rapla maakonnas toimus kaks maakondlikku pidu.

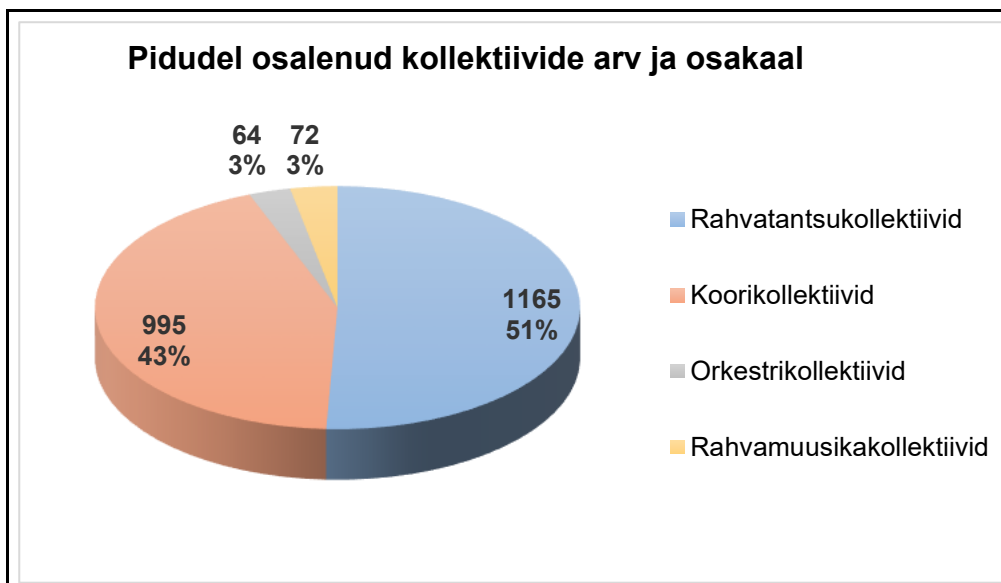
Toetati nelja üle-eestilist pidu, kuut maakondade ülest pidu ja neljateist maakondlikku pidu. Seitsmes maakonnas toimus enam kui üks käesolevast meetmest toetatud pidu.

5 OSALENUD KOLLEKTIIVID JA NENDE LIIKMED

Toetusemeetme määruise kohaselt peab pidu, mida rahastatakse, toimuma Eestis ja selles osalevad Eestis alaliselt ja regulaarselt tegutsevad ning iseseisvalt esinevad kollektiivid. Peo kavas peab olema kirjas repertuaar, esitajad ja peol osalevad kollektiivid. Peo kava peab sisaldama valdavalt üleriigilistel pidudel kavas olnud või nende jaoks loodud või seatud teoseid valdavalt kollektiivide ühisetteastetena. Maakondlikul peol peab osalema vähemalt kümme rahvatantsukollektiivi või seitse koorikollektiivi või neli rahvamuusikakollektiivi või neli orkestrikollektiivi. Maakondade ülesel peol peab osalema vähemalt 20 rahvatantsukollektiivi või 14 koorikollektiivi või kaheksa orkestrikollektiivi või kaheksa rahvamuusikakollektiivi. Esitatud aruannete põhjal täitsid kõik toetuse saanud projektid eelpool nimetatud määruises sätestatud nõuded kollektiivide hulga ja peo kava kohta.

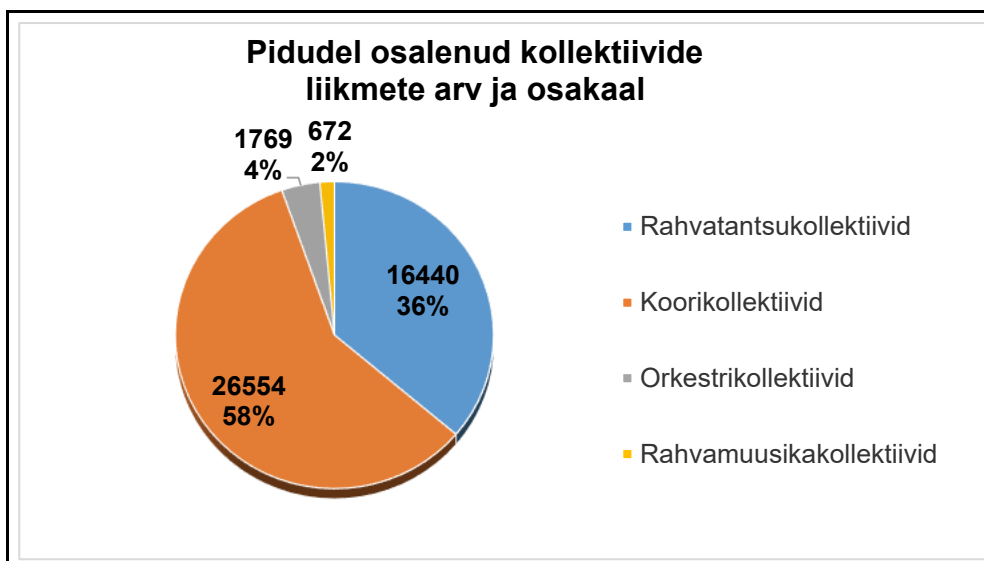
Tabel 4. Pidudel osalenud kollektiivide ja liikmete arv

	Kollektiivide arv	Liikmete arv
Rahvatantsukollektiivid	1165	16 440
Koorikollektiivid	995	26 554
Orkestrikollektiivid	64	1769
Rahvamuusika-kollektiivid	72	672
KOKKU	2296	45 435

Joonis 3. Pidudel osalenud kollektiivide arv ja osakaal

Esitatud aruannete põhjal osales toetatud pidudel kokku 2296 kollektiivi. Pidudel osales 1165 rahvatantsukollektiivi, mis moodustas 51 % kogu osalenud kollektiivide hulgast. Koorikollektiive oli pidudel 995, mis moodustas 43% kogu osalenud kollektiivide hulgast. Orkestrikollektiive oli pidudel 72, mis moodustas veidi üle 3 % kogu osalenud kollektiivide hulgast. Rahvamuusikakollektiive oli pidudel 64, mis moodustas veidi alla 3 % kogu sündmusel osalenud kollektiivide hulgast.

Joonis 4. Pidudel osalenud kollektiivide liikmete arv ja osakaal

Esitatud aruannete põhjal osales toetatud pidudel kokku 2296 kollektiivi 45 435 liikmega. Kõige rohkem osales koorilauljaid. Kokku osales sündmustel esinejatena 26 554 koorilauljat, kes moodustasid 58% kõigist osalejatest. Rahvatantsijaid osales esinejatena 16 440 inimest, kes moodustasid 36 % kõigist osalejatest. Orkestrikollektiivide liikmeid osales esinejatena 1769 inimest, kes moodustasid ligi 4 % kõigist osalejatest. Rahvamuusikakollektiivide liikmeid osales esinejatena 672 inimest, kes moodustasid ca 2 % kõigist osalejatest.

Toetatud pidudel osales 2296 kollektiivi, milles oli kokku 45 435 liiget. Kõige enam oli rahvatantsukollektiive, kes moodustasid 51 % pidudel osalenud kollektiividest. Arvuliselt osales esinejatena enim koorilauljaid, keda oli 26 554, nad moodustasid 58 % pidudel osalenud kollektiivide liikmetest. Orkestrikollektiive oli pidudel rohkem, kui oli rahvamuusikakollektiive. Orkestrites osales kokku 1769 muusikut ja rahvamuusikakollektiivides 672 muusikut.

6 KÜLASTAJATE ARV JA SELLE ARVUTAMISE METOODIKA

Toetusmeede keskendub lisaks peol osalevatele kollektiividele ka peo külastajate arvukusele, et populariseerida ning väärtustada laulu- ja tantsupeoliikumist järeltulevate põlvkondade hulgas.

Külastajate arvutamise meetodikad olid erinevad, mistõttu esitatud aruannete põhjal kokku võetud külastajate koguarv on hinnanguline.

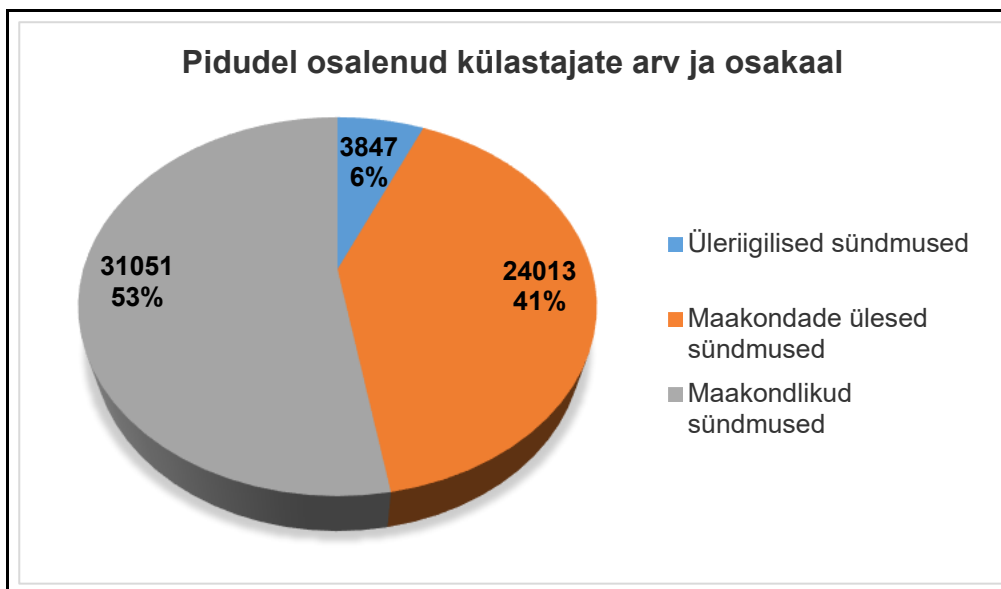
Viiele peole müüdi pileteid ning saadeti välja kutseid. 19 pidu olid külastajatele tasuta.

Aruannetes nimetasid toetuse saajad järgmisi külastajate kokku arvutamise meetodikaid:

- müüdnud pileтите arv + kutsutud külalised;
- müüdnud pileтите arv + tasuta osalejad (nt alla 7aastased lapsed said tasuta sisse);
- loendamine (nt peolale sisenenud külastajate loendamine väravatel);
- pingiridade kokku lugemine (nt teades reas istujate keskmist arvu arvutati kokku külastajate arv);
- istekohtades arv (nt tribüüni istekohtade arv oli teada, kõik olid täidetud);
- istekohtade arv + peoplatsi üldine mahutavus (nt staadionil statsionaarsed istekohad + staadioni ümber kõrgendikul seismise kohad);
- kavade jagamine (nt jagati külastajatele kavasid, arvutati jagatud kavade järgi + arvestuslikult lisati tunnetuslik osa juurde);
- vaatlus (nt reaajas ja fotodelt);
- esinejate saatjate arvu prognoos (nt iga esineja kohta on tavaliselt pereliikmetest pealtvaatajaid 1-2);
- oletuslik (nt täpselt külastajaid loendanud ei ole ja seekord seda samuti ei teinud; maakonna tantsu- ega laulupidu pole kunagi olnud piletiga, seega päris täpselt ei tea);
- kombineeritud külastajate arvu arvutamise meetodikaid (nt sündmusel osalejate koguarv arvestati selle järgi, et rongkäik oli ääristatud pealtvaatajatega + tribüüni teadaolevate istekohad arv + peoplatsil hulgaliselt seisev publik; nt arvestati lisaks sündmusel osalenud külastajate loendamisele ka seda, kui palju jälgis peo otseülekannet, millele lisati *YouTubes* sündmuse video järelevaataja arv juulist septembri lõpuni).

Tabel 5. Pidude külastajate arv (hinnanguliselt)

Peod	Külastajate arv
Üleriigilised peod	3847
Maakondade ülesed peod	24 013
Maakondlikud peod	31 051
KOKKU	58 911

Joonis 5. Pidudel osalenud külastajate arv ja osakaal

Aruannete põhjal osales pidudel hinnanguliselt kokku 58 911 külastajat. Kõige enam külastajaid oli maakondlikel pidudel, kus osales hinnanguliselt 31 051 külastajat, kes moodustavad 53 % toetatud pidude külastajate hulgast. Kuuel maakondade ülesel peol osales hinnanguliselt 24 013 külastajat, kes moodustavad 41 % külastajate hulgast. Neljal üleriigiliselt peol osales hinnanguliselt 3847 külastajat, kes moodustavad 6 % külastajate hulgast.

Maakondlikel pidusid oli kokku kõige rohkem külastajaid, neil osales 53% külastajate koguarvust. Palju külastajaid oli ka kuuel maakondade ülesel peol, mida külastas kokku 41 % kõigist külastajatest. Nelja üleriigilist pidu kokku külastas 6 % kõigist külastajatest.

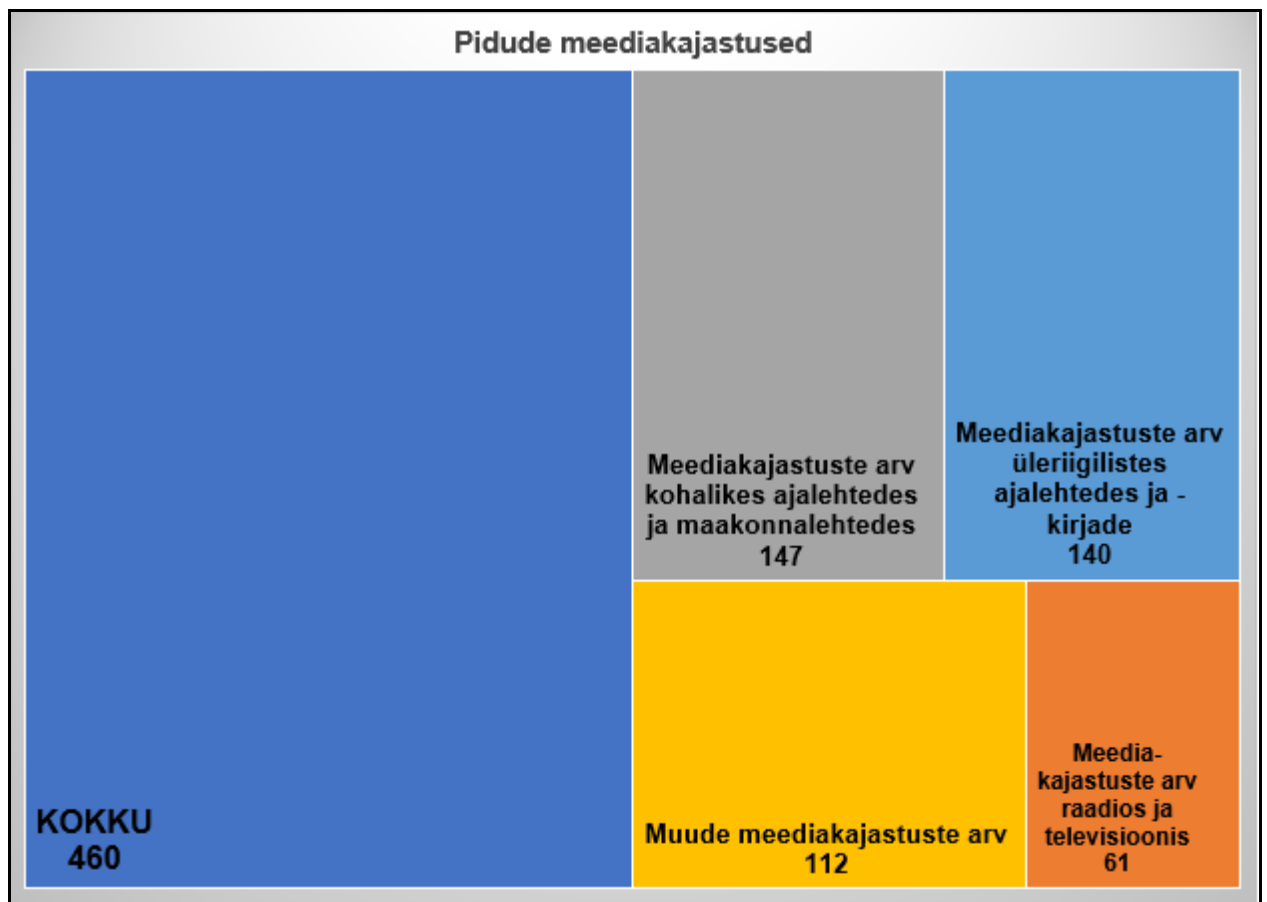
7 MEEDIAKAJASTUSED

Toetatud pidude meediakajastuste arv on toetusmeetme määrusega kehtestatud üks mõõdikutest. Meediakajastuste arv ja koht on kokku võetud toetuse saajate poolt esitatud aruannet põhjal.

Vastavalt toetuse saajate poolt esitatud aruandlusele toimusid meediakajastused järgmistel tasandil:

- üleriigilistes ajalehtedes ja -kirjades;
- raadios ja televisioonis;
- kohalikes ajalehtedes ja maakonnalehtedes;
- muudes meediakanalites.

Meediakajastuste arv on hinnanguline, sest aruannete esitajad ei lugenud kokku kõigi meediakajastuste korduste arvu ega teinud seiret, vaid nimetasid allikaid, kus kajastus toimus.

Joonis 6. Pidude meediakajastused

Aruandluse põhjal toimus kokku 460 meediakajastust. Kõige enam meediakajastusi oli nende maakondade ajalehtedes, kus toetust saanud sündmus toimus. Maakonnalehtedes avaldati näiteks artikleid, tehti intervjuusid peo läbiviijate või osalejatega, reportaaže, pildigaleriisid, avaldati teateid ja reklaami peo kohta.

Kohalikes ajalehtedes (kohalike omavalitsuste ajalehed / teatajad) avaldati ülevaateid peost, selle osavõtjatest ja läbiviijatest, samuti fotosid toimunud peost, kuid tehti ka reklaami ja avaldati teateid. Nimetati, et hinnanguliselt oli kohalikes ajalehtedes ja maakonnaajalehtedes 147 meediakajastust.

Nimetati, et hinnanguliselt oli 140 meediakajastust üleriigilistes ajalehtedes ja -kirjades. Nt nimetati, et pidu kajastas Postimees, Delfi, Naisteleht, Reisijuht, Eesti Kirik, Eesti Ekspress, Maaleht. Neis väljaannetes oli avaldatud reklaame, artikleid, fotosid.

Nimetati, et hinnanguliselt toimus muid meediakajastusi 112. Nt nimetati üleriigilist kanalit Külauudised.ee, kohaliku omavalitsuse kodulehte, valdkondliku organisatsiooni (nt Eesti Kooriühing, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts) kodulehte, maakondliku omavalitsuste liidu kohtulehte, sündmust korraldanud organisatsiooni kodulehte ja / või Facebooki, Youtube-kanaleid, turismiveebi (nt VisitPärnu), kava, stend (rollup), bänner, plakat või kuulutus sündmuse eel ja ajal.

Raadios ja televisioonis oli esitatud aruannete põhjal 61 meediakajastust. Nimetati, et pidu kajastas näiteks Eesti Televisioon (ETV ja ETV2) saadetes Terevisioon, Aktuaalne Kaamera, Kultuuriteatead, Nova ja kanalil Jupiter; Kanal 2 saates Suverreporter ning televisioonikanalil TV 3.

Aruannetes nimetati, et pidu kajastati näiteks järgmistes raadiotes: Klassikaraadio, TreRaadio, Raadio Kadi, Raadio Elmar, RingFM, RuutFM; StarFM, Türi Raadio, lisaks raadiomängud ning Selver- ja Coop-kaupluste siseraadiod.

Aruannetes kirjutati, et meediakajastustes nimetati ka toetajate nimesid. Veel märgiti, et peol nimetati toetuse andjaid, kasutati visuaalidel toetuse andjate logosid.

Aruannetest esitatud meediakajastuste arv on hinnanguline, selle kohta ei ole rakendatud ühtset metoodikat. Enim meediakajastusi on tehtud maakondlikes ning kohalikes ajalehtedes, veidi vähem üleriigilistes ajalehtedes. Muud meediakanalid, kus pidu oli kajastatud, olid kohalike omavalitsuste, omavalitsuste liitude, sündmust korraldavate organisatsioonide kui ka muude isikute veebilehed ning sotsiaalmeediakanalid. Meediakajastused olid televisioonis ja raadios. Lisaks oli muude meediakajastustena nimetatud trükitud reklaam (plakat), kava, kutse.

8 LIGIPÄÄSETAVUSE JA KESKKONNASÄÄSTLIKKUSE TAGAMINE

Ligipääsetavus ja keskkonnasäästlikkus on igapäevaelu lahutamatud osad, mis võimaldavad jõuda parema tulemuseni, võttes aluseks majanduslikku, sotsiaalset ja keskkondlikku sihti. Kestliku tegevuse eesmärk on kaitsta ja edendada tehis- ning looduskeskkonda, toetada ja väärtustada kohalikku kogukonda ning kultuuri; luua majanduslikku kasu. See omakorda viib väärtuspõhise pakkumiseni, mille tulemuseks on küllastaja rahulolu, kogukonna heaolu, hoitud keskkond ja ressursside nutikas kasutamine ning tulu sihtkohale ja ettevõtetele. Aruandluses esitati toimunud sündmuse ligipääsetavuse ja tegevuste keskkonnasäästlikkuse kokkuvõte.

Toimunud peo keskkonnasäästlikkuse tagamist kirjeldati aruandes üldsõnaliselt.

Näide aruandest:

- prügimajandus - sorteerimine,
- müügikohad - korduskasutavad nõud,
- puhta joogivee kasutamine mõistlikult.

Samas esitati aruandeid, kus selgitati ja põhjendati peo läbiviimisel rakendatud keskkonnasäästlikkust mitmekülgsemalt.

Näiteid aruannetest:

- laulupäeva ja festivali toitlustuses kasutasime korduvkasutatavaid nõusid ning korraldasime toitlustuse olemasolevas ruumis (koolisöökla);
- osalevad koorid liikusid kohale rongiga või suurte bussidega, kohapeal liiklemiseks kasutasime kohalikke minibusse;
- kasutasime võimalikult palju kohalike firmade teenuseid (helivõimendus, toitlustus, majutus);
- sorteerisime prügi;
- pakkusime osadel toidukordadel taimset toitu;
- julgustasime osavõtjaid jooma kraanivett - oma veepudeli täitmise võimalus;
- korraldasime kontserdi päevasel ajal (14.00-16.00), et kasutada päevavalgust.

Lisaks kirjeldustele, kuidas keskkonnasäästlikkus sündmusel tagati, nimetati raamdokumente, mida jälgiti.

Näiteid aruannetest:

- kohaliku omavalitsuse kehtestatud keskkonnasäästlikkuse lisanõuded peo korraldamisel;
- kohaliku omavalitsuse põhimõtteid keskkonnasäästlikkusel ja prügimajanduses;
- kohaliku omavalitsuse kehtestatud jäätmekava, lisaks jäätmete vähendamiseks ja käitlemiseks koostatud eraldi tegevusplaan;
- kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskiri.

Esitatud aruannet põhjal pöörati kõikidel pidudel enim tähelepanu joogivee kättesaadavusele, samuti WCde piisavusele, hügieenile ja esmase turva- ning meditsiiniteenuse kohapeal olemasolule.

Näiteid aruannetest:

- peost osavõtjatele oli tagatud puhas kraanivesi, kõigil paluti kaasa võtta oma korduvkasutatav jooginõu, mida sai õues asuvast veekraanist täita;

- osalejatel olid kaasas korduskasutatavad joogipudelid, neid sai täita kooli, lauluväljaku tualetis ja lauluväljakul asuvast statsionaarsest veevõtukohast;
- peolale telliti pumbaga kätepesujaamad, et vähendada elektri- ja veeressursside raiskamist;
- peo platsil olid välikäimlad ja kätepesujaamad ja kogu päeva puhastusteenindaja;
- peol oli esmaabi ja turvameeskond. Tuletõrjele, kiirabile kui politseile oli tagatud ligipääsuks vaba tsoon;
- osalejatele ja küllastajatele oli tagatud meditsiiniabi ja esmaabi peo alal ja läheduses, et ennetada ja lahendada võimalikke terviseprobleeme ja õnnetusi.

Kuna pidudel oli rohkesti esinejaid ja küllastajaid ning sündmus kestis terve päeva, oli keskkonnasäästlikkuse ja ligipääsetavuse seisukohast olulised ka toitlustamine, toidu käitlemine ning jäätmete käitlus. Nende teemadega tegelemist märgiti kõigis aruannetes.

Näiteid aruannetest:

- lastele mõeldud eine (võileib ja pannkook) oli hulgipakkides, mis ei tekitanud nii palju prügi ja ei tekitanud probleemi nõudega. Peoväljakul sooja toidu müüjad olid taaskasutatavate nõudega;
- peo alale lubati jäätisemüügiosk ainult korduvkasutatavate nõudega, tagas oma kauplemisalal jäätmete liigiti sorteerimise;
- esinejate toitlustus korraldati eelregistreerimisega. Korraldati korduvkasutatavate plastknõude väljaandmise ja tagastuspunkt. Klaasist taarat peole ei lubatud;
- sündmuse toitlustamist korraldas kool, mille pakkumise tingimus oli korduskasutatavate nõude kasutamine;
- kasutati igapäevaselt toimivat taristut, kuhu kuuluvad linna staadion, spordihall ja põhikool, mille alal ja ruumides on juba toimiv jäätmete liigiti kogumine olemas. Väli alale telliti liigiti jäätmekonteinerid, mis olid sildistatud ning peale ürituse lõppu utiliseeriti jäätmed jäätmekäitleja poolt;
- väljakul toimus prügi kogumine liigiti: platsil prügikastid (vastavalt tähistatud) taara, pakendi, bio- ja olmejäätmete jaoks. Jäätmejaamade juures olid vabatahtlikud nn rohesaadikuteks, kes tutvustasid ja suunasid inimesi prügi sorteerimisel.

Nimetati sedagi, et reklaammaterjalide ja trükiste valmistamisel ning peoala kujundamisel lähtuti keskkonnasäästlikkusest.

Näiteid aruannetest:

- kavaleht oli QR-koodina;
- peo kava ei trükitud, see esitati sündmuse ajal LED-ekraanil;
- ei kasutatud nimekaarte, käepaelu, trükiti optimaalne arv kavasid kollektiividele arhiivide jaoks ja osa ka publiku jaoks, et oleks hea pidu jälgida;
- plakateid trükiti mõõdukalt - arvestades maakonnas plakatite paigutamiskohtade võimaliku arvuga;
- taaskasutati inventari: peo rongkäigu päist kavandades lasti eelmise peo bänneri PVC plaadile uue peo kujundus kleepida ja peo kujunduses kasutati mitmeid kordi kasutatavaid liblikaid ja südameid;
- kostüümide loomisel lähtuti taaskasutus põhimõtetest. Tehti avalikke üleskutseid vajaliku inventari, kostüümide leidmiseks, koostöös mittetulundusühingu vabatahtlikega valmisid taaskasutusmaterjalidest kõik kostüümid ja rekvisiidid, mida etenduse osas kasutati;
- ainus suurem kahju keskkonnale võib sellise sündmuse raames tekkida lauljate trükitud nootidest, kuid see on siiski minimaalne, kuna sama repertuaari lauldakse samadest noodist tõenäoliselt ka tulevikus. Lisaks kasutavad paljud lauljad tänapäeval juba tahvelarvuteid.

Pidude ligipääsetavus oli esitatud aruannetes sageli seostatud liikluskorraldusega ning transpordivahenditega, mida esinejad ja küllastajad sündmuse toimumisega seoses vajasisid.

Näiteid aruannetest:

- liikluskorralduses arvestati eraldi esinejate busside trajektoore ja parklaid. Kohaliku publiku ligipääsetavuseks soovitati tulla jalgsi või kasutada jalg- ja tõukerattaid, mille turvaliseks parkimiseks tehti eraldi alad väljakute läheduses. Kaugemat tulevatele küllastajatele soovitati saabuda sündmusele ühistranspordiga eriti rongiga. Selleks

toimused läbirääkimised Elroniga. Autodega saabuvatele külastajatele korraldati parkimisvõimalused peo väljakutest eemal olevates parklates ning sealt edasi soovitati tulla jala;

- ümbruses olid olemas tegutsevad parklaalad, lisa parkimiskohti luua ei olnud vaja. Parkimine korraldati vastavate viitadega ja reguleerijaga. Kasutusele võeti ka tõkkepuuga suletud parkla, mis kahel päeval avatud oli. Kuna läheduses on ka linnaliinide bussipeatused, siis soovitati tulla ühistranspordiga või kuna piires jalgsi;
- kohapeal olid rattaparkla ja invaparkla;
- maakonnast sõidutati kollektiivid peo toimumiskohta ja tagasi ühiste bussidega;
- eelnevalt saadeti peolistele liiklus- ja parkimisskeem. Külastaja sai peole autoga, ühistranspordiga ja jalgsi. Probleemiks osutus harv ühistranspordi sõidugraafik.

Ligipääsetavuse osas märgiti aruannetes sageli liikumise võimalusi peoplatsil ja erivajadustega inimeste (peamiselt peo külastajad, kuid ka kaasatust näiteks kauplejatena või esinejatena) osalemist ning kogu taristu valmisolekut suure rahvasünnimuse korraldamiseks.

Näiteid aruannetest:

- lauluväljakul, kus sündmus toimus, olid võimalused nii parkimiseks kui peopaika jõudmiseks ratastooliga. Peolisi abistas ja juhendas parkimismeeskond;
- pidu toimus lauluväljakul, kuhu on hea ligipääs kõikidele inimestele, s.h erivajadustega inimestele. On olemas heas seisukorras kaldteed, invaWC, statsionaarsed pingid publikule;
- sündmusele pääses ligi kolmest kohast ja ratastoolide ja puuetega inimestele oli võimaldatud ligipääs;
- peol oli kaks piletimüügi sissepääsu, millest ühele sai ligi ka ratastooliga. Teekond sissepääsudenäi märgistati ja juhendati. Ratastooliga inimestele tekitati eraldi ala. Samal tasapinnal oli invakäimla. Kuulmispuudega inimesed said peo kavavihikust lugeda laulude võrkeelseid tekste jm infot. Lauljate jaoks olid lisapingid. Ala märgistati viitadega;
- pimedatele oli enne etenduse algust kostüümide kompimise võimalus;
- peo teatriosa tõlkisid kohapeal viipekeeletõlgid, piletimüügis arvestati erinevate sektoritega ligipääsu tagamisel erivajadusega inimestele;
- eraldi ehitati platvormi ratastoolis pealtvaatajatele, näidendis osales üks ratastoolis noor näitleja, kellele tagasime juurdepääsu lavale ja lavalt ära;
- lauluväljakul oli ligipääs ka liikumispuudega inimestele - pole treppe ega järske kallakuid. Meie maakonna pidudel on pikk traditsioon teha koostööd puuetega inimestega: juba kolmandat pidu käisid tugikeskuse inimesed meie peol oma toredaid käsitöösemeid peoplatsil müümas ja olid väga õnnelikud, et neid kampa kutsutakse ja täitsa osteti ka nende käsitööd;
- WC-d, pingid, tribüünid, esinejate ala, lava jms oli kohas, kus pidu toimus varem välja ehitatud, sh elekter oli peopaigas olemas.

Toetuse saajate aruannete põhjal võib järeldada, et kõik pidude läbiviijad rakendasid ligipääsetavuse ja keskkonnasäästlikkuse põhimõtteid. Enim tähelepanu oli jäätmekäitlusel, WC-de olemasolul ja hügieenivõimalustel, puhta joogivee kättesaadavusel, samuti liikluse ning kogu transpordi korraldusel, sh liikumispuudega inimeste liikumisvõimalustel. Kuid kaasatusele ning peost osasaamise võimalustele mõeldi ka avaramalt (ettelugemine, kompimine, kirjeldamine, taas- ja korduvkasutus, vabatahtlike kaasamine jms). Mõisteti, et oluline on nii rakendada kui ka teavitada rakendatavatest kestliku sündmuse korralduse meetmetest, lahendustest ja nende mõjust ning kutsuda sündmuste asjalisi (koostööpartnereid, külastajaid, vabatahtlikke) neid toetama ja andma ka enda panus seatud eesmärkide saavutamisse.

9 MUUD TÄHELEPANEKUD

Taotlejatele mõjus uudsena, et taotlust esitades tuli projekti ja peo tegevuste kirjelduse juures esitada info võimalike riskide kohta, sh nende hindamine, maandamine või ennetavad tegevused võimalike riskide vältimiseks. Taotlejatele ei pakutud toetuse eraldaja poolt ühtset metoodikat, milliseid riske esile tuua, kuidas nendega tegeleda. Iga taotleja tegi selle osas valikud ise.

Esitatud aruannete põhjal on käesolevast toetusmeetme toetust saanud projektide teostamisel esinenud järgmised riskid:

1) raha risk;

Näiteid aruannetest:

- kõik planeeritud rahastajad ei toetanud eelnevalt eelarves arvestatud summaga ja seetõttu pidi esitama lisataotlusi;
- toetusi eraldasid kõik toetajad vähem, kui taotleti, mille tulemusel eelarve vähenes,
- toetusprogrammist ei toetatud pidu taotletud mahu, seega tuli leida juurde uusi toetajaid või eraettevõtteid ning olemasolevat eelarvet muuta ja kulusid kärpida;
- kuna projekti eelarves oli taotluste esitamise järel veel suur puudujääk, siis otsiti rahastust juurde erasektorist. Seetõttu muutusid väga paljud esialgsete eelarveridade finantsallikad (see ei puudutanud antud projektitaotlust), sest ettevõtjad valisid, millist kulurida nad rahastada võtsid;
- oli finantsrisk saada väiksemaid rahalisi toetusi, seetõttu kavandati eelarve suurem, kui oleks tarvis olnud st planeeriti, kuid lisandus lisakulude risk, seoses sündmuse korraldamisega kõigile uues keskkonnas ja tingimustes;
- jäeti ära osad kulutused (meeskonna särgid, meened), selle asemel pakkusime kontsertelamuse;
- loobuti osadest kululiikidest, loobuti /live-ekraanist.

2) ilmaga seotud risk, voolukatkestuse risk;

Näiteid aruannetest:

- sündmus toimus vabas õhus. Vihma puhul oli oht rikkuda ära staadioni muru. Taastamiseks oli eelarvesse seetõttu sisse arvestatud nn taastamishoolduse kulusumma, mida õnneks tegelikult vaja ei läinud;
- vihmariiski hajutamiseks viidi toitlustamine koolimajja;
- peamine risk on halb ilm. Riski maandamiseks paluti kõigil osalejatel võtta kaasa soojad riided, kilekeebid ja kummikud, et osalejad tunneksid ennast mugavalt ka vihmaga lauldes. Õnneks sadas ainult proovide ajal natuke, kontserdi ajal paistis päike. Osalejaid oli palju ning lauluväljak publikut täis;
- ilm võib olla peopäeval ka liigselt palav, mille vähendamiseks sündmuse korraldajad eelnevalt teavitasid osalejaid, et nad võtaksid kaasa veepudelid ja lauluväljaku servas asus joogivee võtmise võimalus;
- kuna oli väga palav päev, siis paluti kollektiivide liikmetel kaasa võtta veepudelid, mida sai täita peopaika omaavalitsuse poolt paigaldatud statsionaarsest veekraanist. Kohapeal oli meditsiiniabi. Neile, kellel hakkas kuuma ilma tõttu halb, anti vajalikku abi ning said laululava abihoones jahedas olla;
- see risk ei tulnud ette. Kontserdi päeval oli kaunis päikesepaisteline ilm;
- voolukatkestuse korral on korraldajad leidnud lahenduse generaatori kasutamise näol, kuid seda polnud vaja.

3) meeskonnaga, partneritega ja hankijatega ning peo sihtgrupiga (esineajad ja pealtvaatajad) seotud risk;

Näiteid aruannetest:

- kuna toetust saadi vähem, siis maandati riski sellega, et lavastusmeeskonna tasusid veidi vähendati, eelnevalt oldi tehtud meeskonna liikmetega tasude osas kirjalikud kokkulepped;
- tehti kokkulepped vabatahtlikega, kes asendasid neid, keda varem kavatseti tasustada. Saadi väga hästi käima vabatahtlike meeskond;
- kindlasti oli üritus väljakutse, kuid tõstis meie kompetentsi meeskonnana. Peo üldine õnnestumine suurendas meie mainet koostööpartnerite juures;

- projektijuht haigestus ootamatult. Vahetus peo projektijuht ja peo korraldamise võttis üle meeskonnaliige, kes koordineeris seni infovahetust nelja maakonna peo kuraatorite vahel. Koostöö kollektiivide, juhendajate ja kuraatorite vahel jätkub;
- küsiti väga paljude kululiikide kohta lisaallahindlusi, et ikka saada eelarvega hakkama. Selle tulemusel kõik tegevused said tehtud ja pidu õnnestus;
- sündmus korraldati hoopis teistsugusel ajal kui tavapäraselt, siis oli kõige suuremaks riskiks osalejate nappus. Osalejaid jagus siiski piisavalt ning ebaharilik aeg (vahetult enne kooride hooaegade algust) kollektiive ära ei hirmutanud
- pidu sai peetud võimsamalt kui kunagi varem koos ühise simmaniga ja tantsijate tagasiside on meeletult positiivne.

Kõikidele toetuse saajatele oli eraldatud osaline toetus. Kaksikümmend kolm toetuse saajat esitasid aruandes õigeaegselt. Üks toetuse saaja vajas korduvaid meeldetuletusi, et on tarvis esitada aruanne.

Aruandluse põhjal selgus, et kolmel toetuse saajal kogu peo eelarve suurenes, saadi enam toetusi ja / või tulu ning kasvasid ka kulud. Üks toetuse saaja jäi üsna kavandatud eelarve piiresse (erinevus kavandatud eelarve ja tegelike tulude / kulude vahel oli veidi alla 500 euro). Ülejäänud kahekümne toetatud sündmuse eelarve tulud ja kulud vähenesid oluliselt võrreldes taotlemisel kavandatuga.

Nende hulgas üks toetuse saaja märkis aruandes, et kuigi sündmuse eelarvet vähendati (st "jäeti miinustesse"), sai pidu edukalt korraldatult ja läbiviidud. Esitatud aruande finantsosa kohaselt, aga oli peo korraldamisel kogutud pileti- ja osalustasusid enam, kui oli olnud tekkinud kulusid. Tegelik ülevaade projekti kuludest-tuludest ilmnis raamatupidaja poolt esitatud tõesest kulude-tulude kontoväljavõttest, mille toetuse saaja lisas mitu korda eelnevalt parandatud ja esitatud aruandele. Sellest väljavõttest selgus, et toetuse saaja oli kulude vähenemiseks ostnud projekti meeskonnalt teenust ostu-müügi lepinguga. Kuid tegu oli füüsiliste isikutega, kellelt töö ostmine nimetatud viisil ei ole seaduslik, sest sisuliselt tehti tööd ning sündmust korraldava teenuse ostja oleks pidanud sõlmima käsundus- või töövõtulepingud ning tasuma tööjõumaksud. Toetuse saaja pidi tagant järele tasuma tööjõumaksud ning seejärel aruande taasesitamise järel selgus, et projekti eesmärgid olid saavutatud väiksema toetusega, kui oli toetuse andja poolt talle eraldatud. Toetuse saaja nõustus, et ülejäänud toetus summas 5043.45 eurot tuleb toetuse maksjale tagasi maksta, kuna toetuse saaja ei vajanud seda summat projekti eesmärgipäraseks läbiviimiseks.

Üks toetuse saaja selgitas taotlemisel, et ta soovib teenust osta vaid pakkujalt, kellega on neil varasem meeldiv kogemus peo korraldamisel ning kelle meeskonna valmidus ja firma tehniline valmidus vastab taotleja poolt soovitud nõuetele. Pidul korraldama asudes toetuse saaja ei teavitatud toetuse andjat projekti muudatustest määruses sätestatud ajal ja vormis (st viivitamatult), kui muudatustest teada saadi. Ta jagas toetusest tasumiseks kavandatud kululiigi (heli- ja valgustehnika ning lava) kaheks eraldi kululiigiks ning otsis uued teenusepakkuja. Kumbki teenust osutama valitud firma ei tegelnud äriregistri kohaselt heli- ja valgustehnika ning lava rendi pakkumistega, ühe teenuse osutaja põhitegevuseks oli saagikoristusjärgsed tegevused, teine oli eriehitustöid tegev ettevõtte, kellel on registris kustutamishoiatus, sest majandusaasta aruanne on esitamata.

Üks toetuse saaja tõdes järgmist: "Nagunii on raske leida avalikke finantse projektitaotluse kaudu peo eelarve katteks (meie tegime 5 fondi taotlused) ja toimetulekuks peab nägema palju vaeva sponsori otsimiseks, siis võiks vähemalt aruandlus olla lihtsam ja vähem bürokraatlikum (eriti käib see antud aruande kohta)".

Aruannete koostamise käigus selgus, et toetatud projektide aruande koostajad vajavad aruande vormile juhiste täpsustamist, et vältida nt arusaamatusi osalenud kollektiivide liikmete märkimisel.

KOKKUVÕTTEKS

Toetusmeede on aidanud kaasa UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja kantud laulu- ja tantsupeoliikumise jätkusuutlikkuse väärtustumisele maakondlike või maakondade üleste laulu- ja tantsupidude võimestamise kaudu laulu- ja tantsupeo vahelisel perioodil pidude toimumisele.

Toetust sooviti taotleda oluliselt enam, kui oli rahalisi võimalusi projektide toetamiseks.

Toetusmeetmel on mõju kultuuri kättesaadavusele, sest toetatud projektid toimuvad üle Eesti. Toetatud sündmused kannavad UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja kantud laulu- ja tantsupeoliikumise väärtusi ja lähtuvad selle väljakujunenud traditsioonidest. Toetus aitab kujundada üleriigilised, maakondade ülesed ning maakondade laulu- ja tantsupeod omanäolisemateks ja loominguliselt huvitavamateks.

Kasvab koori-, orkestri-, rahvatantsu- ja rahvamuusikakollektiivi motiveeritus tegutseda järjepidevalt ning hoida üleriigilise peo traditsiooni elavana läbi pidude, mis toimuvad üleriigiliste pidude vahelisel perioodil.

Toetuse saajad andsid nii taotlemisel kui aruannete esitamisel tagasisidet, millega on hea arvestada toetustmeetme edaspidisel rakendamisel.

*Maakondlike ja maakondade üleste laulu- ja tantsupidude toetamise 2024. aasta taotlusvooru
kokkuvõte on koostatud jaanuar-mai 2025
Kokkuvõtte koostas taotlusvooru koordinaator Piret Koorep*